

Liperin kunnan vastine Itä-Suomen hallinto-oikeudelle Puhas Oy:n osakassopimuksen hyväksymiseen liittyvään kunnallisvalitukseen

Kunnanhallitus 20.10.2025 § 233

551/14.06.00.00/2024

Liperin kunnan valtuuston 25.8.2025 § 68 päätökseen, jolla se on hyväksynyt Puhas Oy:n osakassopimuksen, on jätetty yksityishenkilön tekemä kunnallisvalitus. Itä-Suomen hallinto-oikeus on pyytänyt 1.10.2025 lausuntoa ja asiakirjoja valitukseen 2282/2025 liittyen.

Kunnan tulee:

- Antaa lausuntonsa asiasta. Lausunnossa tulee vastata valittajan esittämiin vaatimuksiin, mukaan lukien täytäntöönpanon kieltämistä koskeva vaatimus, ja niiden perusteluihin ja lausumaan esitetystä selvityksestä.
- Toimittamaan kaikki valituksenalaisen päätöksen perusteena olleet asiakirjat ja muu tarvittava selvitys.

Lausunto ja pyydetty asiakirjat on toimitettava hallinto-oikeudelle viimeistään 31.10.2025.

Vastaus valittajan vaatimuksiin

Valittaja on vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja palauttamista uudelleen valmisteltavaksi sekä päätöksen toimeenpanon kieltämistä.

Kunta vastustaa valituksenalaisen päätöksen kumoamisvaatimusta ja täytäntöönpanokieltovaatimusta ja vaatii, että valitus ja täytäntöönpanokieltovaatimus kokonaisuudessaan hylätään.

Perustelut kunnan lausuntoon

1. Jättemaksun kerääminen jätehuollon todellisiin kustannuksiin perustuen.

Valittaja on vedonnut siihen, että valituksenalaisella päätöksellä hyväksytty osakassopimus mahdollistaa osinkojen maksun Puhas Oy:n voittovaroista ja että osingonmaksu johtaisi kohtuuttomaan tuottoon osakkaiden yhtiöön sijoittamalle pääomalle ja poikkeamiseen siitä, että jättemaksujen tulee perustua jätehuollon järjestämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin. Seurauksena olisi jättemaksujen nousu. Valittajan mukaan Joensuu voisi yksin päättää osinkojen maksusta.

Osakassopimuksen suhteesta osinkojen maksuun voi todeta, että osakassopimuksessa ei ole sovittu siitä, maksaako Puhas Oy osinkoa ja jos maksaa, minkä suuruinen osinko mahdollisesti on. Osakassopimuksessa on ainoastaan sovittu, että yhtiön varoja voidaan jakaa osakkaille sen mukaan kuin osakeyhtiölaissa säädetään voitonjaosta (osinko) ja varojen jakamisesta vapaan pääoman rahastosta ottaen kuitenkin lisäksi huomioon, että varojenjakaminen ei saa vaarantaa jätelain ja kirjanpitolain säännöksiin perustuvia yhtiön velvoitteita koskien jätelain 21 §:n tarkoittamaa ns. jälkihoitovarausta.

Osakkaat voivat harkintansa mukaan määritellä osakassopimuksessa sovittavista asioista ja niiden yksityiskohdista. Osingon määrästä ei tarvitse olla määräyksiä osakassopimuksessa, vaan osakkaat voivat jättää osingon määrän päätettäväksi yhtiökokouksessa. Valituksenalainen osakassopimus ei velvoita jakamaan osinkoa vaan ainoastaan mahdollistaa osingonjaon osakeyhtiölaissa säädetyin tavoin. Osingonjaosta päätetään joka kerran erikseen Puhas Oy:n yhtiökokouksessa, ja päätöksen tekevät osakeyhtiölain mukaisesti yhtiön osakkaat. Yhtiön hallituksen tehdessä esitystä osingosta ja osakkaiden päättäessä osingonjaosta tulee luonnollisesti arvioida kaikki osingon maksamiseen vaikuttavat seikat sekä lainsäädännön rajoitteet, mm. se, että osinko vastaa jätelain mukaisesti kohtuullista tuottoa sijoitetulle pääomalle. Kaikki osakkaat - mukaan lukien Joensuun kaupunki suurimpana osakkaana – ovat ilman osakassopimuksessa olevia määräyksiäkin sidottuja näihin suoraan laista tuleviin osingonmaksun rajoitteisiin. Osakassopimus ja se, että osakassopimuksessa ei ole tarkempia määräyksiä osingon suuruudesta, ei siten ole ristiriidassa jätelain 78 §:n kanssa, jonka mukaan jätemaksulla saa kerätä enintään kohtuullisen tuoton pääomalle. Osakassopimus ei ole lainvastainen sillä perusteella, että se mahdollistaa osingonjaon ja että tarkempi osinkoesitys ja päättäminen osingon yksityiskohdista on jätetty yhtiön hallituksen ja yhtiökokouksen tehtäväksi.

Vaikka mahdollisella osingon määrällä ei ole merkitystä arvioitaessa sitä, onko itse valituksenalainen osakassopimus lainmukainen, niin siltä osin kun valituksessa on viitattu osingon suuruuteen, voi Puhas Oy:n kohtuullisen osingon suuruudesta todeta seuraavan:

Yhtiön osakkaat ovat yhtiötä perustaessaan vuonna 1996 sijoittaneet yhtiön osakepääomaksi 10 000 000 markkaa, mikä vastaa 1 681 879,26 euroa. Yhtiön osakepääoma on säilynyt koko yhtiön olemassaoloajan muuttumattomana. Joensuun kaupungin osuus osakepääomasta on 68,5 % eli 1 152 087,30 euroa ja muiden omistajien osuus 529 791,97 euroa. Mikäli yhtiön koko osakepääomalle lasketaan kohtuullinen tuotto esim. 4 %:n mukaan,

tämä vastaisi vuosittain 67 275,17 euron tuottoa. Tästä Joensuun osuus on 46 083,49 euroa ja muiden osakkaiden osuus 21 191,68 euroa. Kohtuullista tuotto prosenttia määriteltäessä on yleisen korkotason lisäksi otettava huomioon myös osakepääomasijoitukseen sisältyvä riski, jolloin pääoman menettämisen mahdollisuuden sisältävän sijoituksen kohtuullinen tuottovaatimus on riskitöntä tuottoa suurempi. Esim. em. 4 %:n tuottovaatimus on siten hyvin kohtuullinen tuotto ottaen huomioon, että esim. riskittömänä pidetyn Suomen valtion 10-vuotisen lainan korko on vaihdellut vuosina 1997–2025 välillä -0,5 % - 6 % ja on nyt noin 3,1 %.

Asian yhteydessä on esillä ollut Joensuun kaupungin linjaus, jonka mukaan Puhos Oy:n tulisi jakaa vuonna 2025 Joensuun kaupungille osinkona 1,0 miljoonaa euroa, jolloin muiden omistajien osinkosuus olisi n. 0,46 miljoonaa euroa. Mikäli Puhos Oy:n yhtiökokous päättäisi vuonna 2025 jakaa osinkoa siten, että Joensuun kaupungin osuus osingosta olisi em. määrä, niin on huomattava, että yhtiö ei ole koko olemassaolonsa aikana vuodesta 1996 lähtien jakanut lainkaan osinkoa tai muullakaan tavalla varojaan omistajille. Suunniteltu yhteensä n. 1,46 miljoonan euron kertaosingonjako sisältäisi tuoton sijoitetulle pääomalle 29 vuoden ajalta. Yhden miljoonan euron osinko Joensuulle ja n. 0,46 miljoonan euron osinko muille omistajille vuonna 2025 tarkoittaisi, että jos yhtiö olisi jakanut yhteensä tämän summan (1,46 m€) osinkona tähän päivään mennessä perustamisestaan (v. 1996) lähtien, niin osingon määrä (jos ei oteta huomioon rahanarvon muutoksia) vuosina 1997 – 2025 olisi ollut Joensuun kaupungille noin 34 500 euroa/vuosi ja muille omistajille noin 15 800 euroa/vuosi eli kaikille Puhos Oy:n omistajille yhteensä noin 50 300 euroa vuodessa. Vuotuinen tuotto sijoitetulle osakepääomalle olisi siten keskimäärin n. 3 %. Tätä voidaan pitää hyvin kohtuullisena tuottona, ja se vastaa lähinnä riskittömälle korkosijoitukselle ao. ajanjaksolla kertynyttä tuottoa. Mikäli yhtiö olisi joutunut korvaamaan ao. rahoituksen esim. ulkopuolisella lainarahoituksella, rahoituskustannus yhtiölle olisi ollut suurempi kuin kolme prosenttia.

Puhos Oy:n jakokelpoisten varojen ja maksuvalmiuden osalta voi todeta, että yhtiön vuoden 2024 tilinpäätöksessä vapaan oman pääoman määrä on n. 10,49 miljoonaa euroa ja yhtiön kassavarat 7,35 miljoonaa euroa. Kun kaikkien omistajien osingot (jolloin koko osinkomäärä olisi yhteensä n. 1,46 m€) otetaan huomioon, niin maksettavat osingot olisivat noin 13,9 % yhtiön vapaasta pääomasta ja noin 19,9 % kassavaroista (vuoden 2024 tilinpäätöksen luvuilla). Yhtiön taloudellinen tilanne on siis sellainen, että sillä on myös hyvin mahdollisuudet maksaa suunniteltu suurempi kertaosinko.

Edellä todetuvin tavoin valituksessa esille nostettuun vuonna 2025 maksettavaksi suunniteltuun suurempaan osinkoon varat ovat kertyneet koko yhtiön toiminta-aikana. Jatkossa yhtiön mahdollisesti maksama osinko päätetään vuosittain yhtiökokouksessa ja se tulisi olemaan merkittävästi pienempi kuin vuoden 2025 osinko, mikäli sitä päätettäisiin maksaa. Osingosta päätettäessä huomioidaan luonnollisesti jätelain vaatimus siitä, että jätemaksuun voi sisältyä enintään kohtuullinen tuotto sijoitetuille pääomalle, jolloin myös osinkona voidaan jakaa vain tätä vastaava osuus yhtiön tuotosta. Esim. Joensuun kaupungin talousarvioissa vuosille 2024 ja 2025 on Puhas Oy:n osalta todettu, että ”Yhtiö toimii kustannustehokkaasti siten, että jätemaksujen maksutaso on asiakkaille kohtuuhintainen. Yhtiö toteuttaa vuonna 2024 laatimaansa suunnitelmaa maksutason saamisesta (C21) jätehuollon kustannusten keskiarvoon. Suunnitelma tulee käynnistää v. 2025.” Tämäkin osoittaa, että Joensuun kaupungilla sen paremmin kuin muillakaan omistajakunnilla ei ole suunnitelmia, saati laissa säädettyjä mahdollisuuksia päättää siitä, että Puhas Oy maksaisi osinkoa omistajilleen niin, että osingon määrä ylittäisi sijoitetulle pääomalle laskettavan kohtuullisen tuoton, joka jätelain mukaan on mahdollista sisällyttää jätemaksun suuruuteen.

Todettakoon myös, että siltä osin kun valituksessa on vedottu siihen, että Puhas Oy:n hallintojohtaja olisi julkisuudessa todennut, että osingon maksu edellyttäisi asian huomioimista jätemaksujen tasossa, niin hallintojohtaja on puhunut nimenomaan vuosittaisesta osingonmaksusta, ts. toistuvasta maksusta. Lausuma ei tarkoita sitä, että edellä selostettu ja kaavailtu suurempi kertaluontoinen osingon maksaminen tulisi nostamaan jätemaksuja. Hallintojohtaja on lausumallaan viitannut siihen, että mikäli vuosittain maksettaisiin merkittäviä osinkoja, tällä voisi olla vaikutusta jätemaksuihin.

Valituksessa on todettu, että Puhas Oy:n tilinpäätöksessä on voittovaroja 10 489 050,87 euroa. Valituksen mukaan valituksenalainen päätös mahdollistaisi näiden varojen jakamisen eikä tämän suuruista osingonmaksua voida pitää kohtuullisena tuottona. Kuten edellä on jo todettu, yhtiön osakkaiden tarkoituksena ei ole - eivätkä ne edes voi - jakaa kyseistä määrää osinkoina ottaen huomioon vaatimus kohtuullisesta tuotosta sijoitetulle pääomalle. Osingosta päätettäessä huomioidaan jatkossakin se, että Puhas Oy voi osinkona jakaa ainoastaan kohtuullisen tuoton yhtiöön sijoitetulle pääomalle. Näin ollen väite siitä, että osakassopimus tarkoittaisi sitä, että mainitut yhtiön voittovarot voitaisiin jakaa – tai jaettaisiin jatkossa - kokonaisuudessaan omistajille, on perusteeton.

Siltä osin kun valituksessa on todettu, että Joensuun kaupungilla olisi ollut Puhas Oy:ltä tytäryhtiö-/konsernilainaa (alimmillaan 4,2 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja enimmillään 11,8 miljoonaa euroa vuonna 2021), niin kyse on ollut konsernitilistä, jolla olevat Puhas Oy:n varat joudutaan kirjapidollisesti kirjaamaan Puhas Oy:n saataviksi kaupungilta. Konsernitilillä oleville Puhas Oy:n varoille on kaupunki maksanut markkinaehtoista 1 kk:n euriboriin sidottua korkoa (1kk euribor -0,3 %-yks.). Konsernitilijärjestely on yhtiön kannalta joustava, koska yhtiölle on maksettu talletuskorkoa eikä tilille ole sisältynyt nostorajoituksia tai vaateita määräaikaistalletuksista. Konsernitilijärjestelyllä ei siten ole mitään merkitystä arvioitaessa jätelain mukaisen kohtuullisen tuoton määrää taikka osakassopimuksen lainmukaisuutta.

2. Jätekuljetusten valvonta

Valituksessa on todettu, että osakassopimuksessa on Puhas Oy:n tehtäväksi siirretty kuljetusten valvonta. Valittaja on viitannut Kuopion hallinto-oikeuden päätökseen 8.2.2013 nro 13/0047/3, jonka mukaan kuljetusten valvonta voi sisältää julkisen vallan käyttöä.

Tältä osin voi todeta, että Puhas Oy:n ja Joensuun alueellisen jätelautakunnan välillä on tehty 23.4.2015 palvelusopimus (LIITE 1), jossa on määritelty ne palvelutehtävät, jotka Puhas Oy hoitaa Joensuun alueellisen jätelautakunnan osakkaiden puolesta. Kosopimus on jätelain 43 §:n mukainen sopimus. Palvelusopimus perustuu Ilomantsin, Joensuun, Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven vuonna 2012 allekirjoittamaan Joensuun alueellisesta jätelautakunnasta tehtyyn sopimukseen (LIITE 2). Siinä on määrätty, että lautakunnalla on oikeus tehdä Puhas Oy:n kanssa palvelusopimus niistä tehtävistä, jotka jätelain mukaan voidaan antaa jätehuolto-yhtiön hoidettavaksi. Kuopion hallinto-oikeus on tämän nimenomaisesti todennut edellä viitatussa päätöksessään. Edelleen hallinto-oikeus on todennut, että päättäessään palvelusopimuksesta Joensuun alueellinen jätelautakunta on siirtänyt jätehuoltoon liittyviä tehtäviä Puhas Oy:lle.

Valittajan viittaama hallinto-oikeuden päätös koskee kyseisestä palvelusopimuksesta aikanaan tehtyä ensimmäistä Joensuun alueellisen jätelautakunnan päätöstä, jonka mukaisessa palvelusopimuksessa kuljetusten valvonta oli sisällytetty sopimukseen. Nykyisessä palvelussopimuksessa tätä mainintaa ei ole.

Valituksenalaisen osakassopimuksen kohdassa 4 on todettu, että yhtiön tehtävänä on huolehtia kuntien vastuulle jätelain mukaan

kuuluvista jätehuolloin palvelutehtävistä, joita muun ohella ovat mm. jätteiden ja jätekuljetusten kilpailutus ja kuljetusten valvonta. Kuljetusten valvonta on osakassopimuksessa mainittu kilpailutusten yhteydessä, millä tarkoitetaan nimenomaan sitä, että jäteyhtiön tehtäviin kuuluu valvoa sitä, että kuljetuksissa noudatetaan kilpailutusten perusteella tehtyjä sopimuksia, ts. kuljetusten valvontaa kilpailutetun urakkasopimuksen noudattamisen näkökulmasta. Sen sijaan jätekuljetusten viranomaisvalvonnessa toimivalta on ympäristönsuojeluviranomaisella (yleensä Ely-keskuksella), eikä toimivaltaa ole siirretty Puhas Oy:lle. Tämä käy selkeästi ilmi Puhas Oy:n ja Joensuun alueellisen jätelautakunnan 23.4.2015 päiväystä palvelusopimuksesta, joka määrittelee ne tehtävät, jotka on annettu jätehuoltoyhtiön tehtäviksi. Osakassopimuksessa on tältä osin kyse yksinomaan osakeyhtiölain mukaisesta yhtiöoikeudellisesta sopimuksesta Puhas Oy:n osakkaiden välillä, ja tehtävien siirtosopimus on tehty erikseen.

3. Suullisten osakassopimusehtojen lainmukaisuus

Valituksessa on viitattu julkisuudessa olleisiin lausuntoihin osingonjaosta. Tältä osin voi todeta, että yhtiön osakkaat voivat haluamallaan tavalla ja haluamallaan tarkkuudella määrittellä osakassopimuksessa osakassopimuksen sisällön. Yhtiötä koskevista asioista voidaan osakassopimuksessa sopia väljästi tai yksityiskohtaiseksi. Osakassopimus ei ole lainvastainen, vaikka jostakin asiasta (kuten esim. osingonjaosta) ei olisikaan sovittu yksityiskohtaisesti. Tällöin lopulliset tarkemmat päätökset jäävät tehtäväksi osakkaiden kesken yhtiökokouksessa tai muuten osakeyhtiölain mukaisin menettelyin.

Osakassopimukseen ei ole myöskään välttämätöntä ottaa kaikkia osakkaiden keskenään keskustelemissa asioita. Osakkaat voivat täysin vapaasti päättää sen, kirjataanko jokin asian osakassopimukseen vai ei. Jollei asiaa ole sopimuksen kirjattu, tämä ei estä osakkaita silti toimimasta yhteisymmärryksessä esim. sen suhteen, miten yhtiö jakaa jatkossa osinkoja. Viime kädessä osakassopimuksessa sopimattomat asiat päätetään osakeyhtiölain mukaisessa järjestyksessä.

Kuten edellä on todettu, niin Puhas Oy:n jätelain mukaiset kuntien puolesta tehtävät jätelain mukaiset tehtävät on määriteltä 23.4.2015 päivätyssä Puhas Oy:n ja Joensuun alueellisen jätelautakunnan välisessä sopimuksessa. Kyseinen palvelusopimus on jätelain 43 §:n mukainen sopimus, jossa on sovittu tehtävien siirrosta. Valituksenalaisella päätöksellä hyväksytty osakassopimus on osakeyhtiölain mukainen yhtiöoikeudellinen sopimus, jolla osakkaat ovat keskenään sopineet yhtiön hallinnointiin liittyvistä

seikoista. Osakassopimuksella ei miltään osin kumota Puhas Oy:n ja Joensuun alueellisen jätelautakunnan välistä palvelusopimusta, jonka tekemiseen lautakunnan perustamissopimuksessa kunnat ovat jätelautakunnan valtuuttaneet.

Vastineen liitteinä ovat palvelusopimus (liite 1) ja sopimus Joensuun alueellisesta jätelautakunnasta (liite 2).

Valmistelija	Talous- ja hallintojohtaja
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää hyväksyä ja esittää valtuustolle hyväksyttäväksi, että kunta antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon liitteineen asiassa 2282/03.04.04.04.10/2025 Itä-Suomen hallinto-oikeudelle.
Päätös	Kunnanhallitus päätti hyväksyä ja esittää valtuustolle hyväksyttäväksi, että kunta antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon liitteineen asiassa 2282/03.04.04.04.10/2025 Itä-Suomen hallinto-oikeudelle
Ote Lisätietoja	valtuusto /Itä-Suomen hallinto-oikeus kunnanjohtaja p. 050 464 6663